

CSALÁDJOG IV.
AZ ÖRÖKBEOFODÁS

5. OLVASÓLECKE
időigénye: 45 perc

Dr. Hegedűs Andrea PhD, LL.M,
egyetemi docens

Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar
Civilisztikai Tudományok
Intézete

IV. RÉSZ - A ROKONSÁG

XI. CÍM AZ ÖRÖKBEOFODÁS

II. A HATÁLYOS MAGYAR SZABÁLYOZÁS

B. AZ ÖRÖKBEOFODÁS JOGHATÁSAI

1) Gyermekei jogállás az örökbefogadó családjában; közös gyermekké fogadás (4:132.§)

- Az **örökbefogadott** az örökbefogadó és annak rokonai tekintetében az örökbefogadó vérszerinti **gyermekének jogállásába** lép.
- Az örökbefogadót a **szülői felügyeletet** gyakorló szülő jogai illetik meg, és kötelezettségei terhelik.
- (Megjegyezzük, ez a szülői felügyeleti jog is korlátozható, szünetelhet, megszűnhet, stb., ami azonban az örökbefogadási kapcsolat fennállására nincs kihatással.)
- A házastársak **közös gyermekének** kell tekinteni azt:
  - * akit mindkét házastárs együttesen vagy
  - * külön-külön örökbefogadott, illetve
  - * egyik házastárs a másik házastárs gyermekét fogadja örökbe.
- Az örökbefogadás **kihat** az örökbefogadott **leszármazóira**.

Örökbefogadói családban

- jogállás
- szülői felügyeleti jog

- közös gyermek

- leszármazókra is kihat

2) Joghatás a leszármazásból eredő jogokra és kötelezettségekre (4:133.§)

Szülői felügyelet és rokontartás

- Az örökbefogadás folytán a leszármazáson alapuló rokonságból származó **szülői felügyeleti és rokontartási jogok és kötelezettségek megszűnnek, kivéve**, ha az egyik házastárs a másik házastárs gyermekét fogadta örökbe. Mostohaszülői örökbefogadás esetén tehát a házastárs vérszerinti szülő jogait, kötelezettségeit az örökbefogadás nem érinti.

Kapcsolattartás

- Ha az egyik házastárs a **másik házastárs gyermekét fogadja örökbe**, és az a házasság, amelyből a gyermek származik, a házastárs halála folytán szűnt meg, a **meghalt házastárs rokonainak kapcsolattartási jogát** az örökbefogadás nem érinti.
- Ha mindkét szülő halála folytán a gyermeket az **egyik szülő rokona fogadja örökbe**, a másik szülő rokonainak kapcsolattartási jogát az örökbefogadás nem érinti.
- **Kivételesen indokolt** esetben a gyámhatóság **nyílt örökbefogadás** esetén azt a vér szerinti szülőt is feljogosíthatja a **kapcsolattartásra**, aki hozzájárult gyermekének a **másik szülő házastársa által** történő örökbefogadásához.

Öröklés

- Az örökbefogadott általi, és az örökbefogadott utáni törvényes öröklésről az Öröklési jog Könyv rendelkezik. (ld. ÖJK. 7:72-7:73. §§)

Vérszerinti családban

- szülői felügyelet
- rokontartás

- kapcsolattartás

- öröklés

3) Az örökbefogadott neve (4:134.§)

- Az örökbefogadott **gyermek**
  - * az **örökbefogadó születési vagy házasságkötéssel szerzett családi nevét** viseli, **kivéve**, ha az örökbefogadó a házastársa teljes nevét vagy családi nevét a házasságkötésre utaló **toldással viseli**.
  - * Ugyanazon örökbefogadó által örökbefogadott **több gyermek azonos családi nevet** viselhet.
- **Közös gyermekké fogadás** esetén az örökbefogadóknak az örökbefogadás iránti kérelemben nyilatkozniuk kell arról, hogy az örökbefogadott melyik örökbefogadó családi nevét viselje.

- A gyámhatóság **kivételesen** megengedheti, hogy az örökbefogadott **megtarthassa** addigi családi nevét.
A gyámhatóság **kivételesen** indokolt esetben engedélyezheti az örökbefogadott **utónevének a megváltoztatását**. Az utónevet az örökbefogadók határozzák meg.

4) Örökbefogadott gyermek vérségi származás megismeréséhez fűződő joga (4:135.§)

- Az örökbefogadott **felvilágosítást kérhet a gyámhatóságtól** arról, hogy
  - * őt örökbefogadták-e,
  - * él-e a vér szerinti szülője,
  - * van-e testvére, és
  - * ha a tizennegyedik életévét betöltötte, vér szerinti szülőjének, testvérének természetes személyazonosító adatairól is.

A **tizennegyedik életévét betöltött** gyermek a kérelmet **törvényes képviselője hozzájárulása nélkül** is előterjesztheti. Erről az örökbefogadási eljárás során a feleket tájékoztatni kell.

- A felvilágosítás megadásához a **vér szerinti szülő és a testvér meghallgatása szükséges**.
- **Nincs szükség** a vér szerinti szülő, a testvér, az örökbefogadó vagy más törvényes képviselő meghallgatására, ha
  - * ismeretlen helyen távol van vagy
  - * meghallgatása elháríthatatlan akadályba ütközik.
- A vér szerinti szülő, a testvér **természetes személyazonosító adatai az örökbefogadottal nem közölhetők**, ha
  - * **meghallgatása** ismeretlen helyen való távollét vagy elháríthatatlan akadály miatt **nem volt lehetséges**;
  - * a vér szerinti szülő, a testvér **úgy nyilatkozik**, hogy a természetes személyazonosító **adatai nem közölhetők**; vagy
  - * a **kiskorú gyermek érdekeivel ellentétben áll, így különösen**, ha a vér szerinti szülő felügyeleti jogát a bíróság azért szüntette meg, mert a szülő felróható magatartásával gyermeke javát, különösen testi jólétét, értelmi vagy erkölcsi fejlődését súlyosan sértette vagy veszélyeztette.

Indokolt esetben a gyámhatóság a tájékoztatás előtt kikéri a gyermekvédelmi szakszolgálat pszichológiai szakvéleményét arra vonatkozóan, hogy a gyermek személyiségfejlődését az adatokról történő tájékoztatás nem veszélyezteti-e.

5) Tájékoztatás a vér szerinti szülő egészségügyi adatairól (4:136.§)

A gyámhatóság, kérelmére – a vér szerinti szülőre vonatkozó természetes személyazonosító adatok közlése nélkül – tájékoztatást ad az örökbefogadott **egészsége szempontjából jelentős**, a vér szerinti szülőre vonatkozó **egészségügyi adatokról**.

C. AZ ÖRÖKBEOFODÁS HATÁLYTALANNÁ VÁLÁSA ÉS FELBONTÁSA

1) Az örökbefogadás hatálytalanná válása (4:137.§)

- Az örökbefogadás hatálytalanná válik, ha
  - * az örökbefogadó az örökbefogadottat **teljes hatályú apai elismerő nyilatkozattal** gyermekének ismeri el, vagy
  - * ha az örökbefogadót **jogerős bírósági ítélet** következtében az örökbefogadott **apjának** vagy
  - * **anyjának** kell tekinteni.
- Ha az örökbefogadás hatálytalanná válik, ezt úgy kell tekinteni, **mintha** az örökbefogadásra **nem került volna sor**.

2) Az örökbefogadás felbontása

a) Kölcsönös kérelemre gyámhatóság útján (4:138.§)

- Az örökbefogadást a felek kölcsönös kérelme alapján a **gyámhatóság** felbonthatja.
- Ha az örökbefogadott még kiskorú, az örökbefogadás **csak a kiskorú érdekében** bontható fel.
- Az örökbefogadás a gyámhatósági **határozat véglegessé válásával** szűnik meg. Ha bármelyik fél az eljárás folyamán **meghal**, az örökbefogadás joghatásai – a felbontás engedélyezése esetén – a kérelem **beadásának napjára visszamenő hatállyal** szűnnek meg.
- A felbontás **kihat** az örökbefogadóra, az örökbefogadó rokonaira, az örökbefogadottra és az örökbefogadott leszármazóira.

b) Egyoldalú kérelemre bírósági úton (4:139.§)

Az új Pp. - a korábbi szabályokkal ellentétben - a különleges eljárások körében, önálló fejezetben tartalmazza az örökbefogadás felbontása iránti pereket (XXXVII. fejezet).

- Az örökbefogadást a **bíróság** felbontja, ha az örökbefogadás fenntartása a **másik fél számára elviselhetetlenné vált**.
- Az **örökbefogadó halála után** az örökbefogadást annak érdekében is fel lehet bontani, hogy az örökbefogadott **leszármazáson alapuló családi jogállását visszanyerje**.

FELBONTÁS

Gyámhatósági út

- kölcsönös kérelem

1. bármely okból, a kiskorú érdekében

FELBONTÁS

Bírósági út

- egyoldalú kérelemre

1. elviselhetetlenség okából

2. az örökbefogadó

Bírósági határozat: BH2010.185.

Az örökbefogadás felbontására nem kerülhet sor azon az alapon, hogy az örökbefogadó szülők házasságát a bíróság felbontotta és a különélő örökbefogadó szülő nem kívánja a kiskorú gyermekével a kapcsolatot tartani.

c) Az örökbefogadást felbontó ítélet hatálya (4:140.§)

- Az örökbefogadás az azt felbontó ítélet **jogerőre emelkedésének napján** szűnik meg. Ha bármelyik fél az eljárás folyamán **meghal**, az örökbefogadás joghatásai – az örökbefogadás felbontása esetén – a **kereset megindításának napjára visszamenő hatállyal** szűnnek meg.
- Az örökbefogadást felbontó ítélet **kihat** az örökbefogadóra, az örökbefogadó rokonaira, az örökbefogadottra és az örökbefogadott leszármazóira.
- Az örökbefogadást felbontó ítélet **mindenkivel szemben hatályos**.

d) Az örökbefogadást felbontó határozat hatálya több örökbefogadó esetén (4:141.§)

- Ha az örökbefogadást az **egyik** örökbefogadó tekintetében bontották fel – a gyámhatóság vagy a bíróság eltérő rendelkezése hiányában – az örökbefogadás az ő és az ő rokonai vonatkozásában szűnik meg.

3) Névviselés az örökbefogadás felbontása esetén (4:142.§)

- Az örökbefogadás felbontása után az örökbefogadott és leszármazói az örökbefogadással felvett **családi nevet nem viselhetik**. A gyámhatóság vagy a bíróság **indokolt esetben kérelemre feljogosíthatja** az érintetteket az örökbefogadással felvett családi név további viselésére.

4) A meghalt örökbefogadó után megszerzett jogok védelme (4:143.§)

- Az örökbefogadás megszűnése **nem érinti** a gyámhatósági eljárás vagy a per **megindítása előtt meghalt örökbefogadó után megszerzett jogokat**. A már átszállt örökséget ebben az esetben **visszakövetelni nem lehet**.

5) Az örökbefogadás megszűnésének joghatása a leszármazáson alapuló rokonságra (4:144.§)

- Az örökbefogadás felbontásával **felélednek** a leszármazáson alapuló rokonságból származó azon **jogok és kötelezettségek** (pl. öröklés, rokontartás), amelyek az örökbefogadással megszűntek, **de a szülői felügyeleti jogok és kötelezettségek nem** állnak helyre.

D. AZ ÖRÖKBEFOGADÁSSAL KAPCSOLATOS JOGNYILATKOZATOK

1) Az örökbefogadással kapcsolatos jognyilatkozatok (4:145.§)

- **Főszabály szerint:** csak személyesen tehetők, ideértve a korlátozottan cselekvőképes kiskorút (14-18 éves) is.
- **Kivételek**

Jelen oktatási segédanyag a kapcsolódó tananyagrészeket vázlatosan tekinti át, a témakörre vonatkozó további részleteket ld. a kötelező tananyagként szolgáló Könyvben.

ÖNELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

1. Sorolja fel az örökbefogadás joghatásait!
2. Jellemezze a leszármazásból eredő joghatásokat!
3. Hogyan alakul a gyermek neve örökbefogadás után?
4. Hogyan érvényesül az örökbefogadott gyermek származás megismeréshez való joga?
5. Mely esetekben válik az örökbefogadás hatálytalanná?
6. Melyek az örökbefogadás felbontásának lehetséges fórumai, és mi a kettő közötti elhatárolási szempont?
7. Hogyan hat ki az örökbefogadó halála az örökbefogadás létrejöttére és felbontására?
8. Mi lesz az örökbefogadás megszűnésének joghatása a leszármazáson alapuló rokonságra?

KÖTELEZŐ TANANYAG

HEGEDŰS Andrea: Polgári jog. Családjog. R.I.M.Á.K. Kiadó, Budapest, 2019. 222-228. o.

AJÁNLOTT IRODALOM

TÓTHNÉ FÁBIÁN Eszter: Az örökbefogadási jogviszony tartalmának változása. In: Acta Iuridica et Politica Szeged, 1993. Kemenes Emlékkönyv 511-518.o.

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával.
Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

